

Advies nr. 44/2020 van 5 juni 2020

Betreft : Adviesaanvraag betreffende amendementen geformuleerd bij een wetsvoorstel tot oprichting van een databank bij Sciensano in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (CO-A-2020-051)

De Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit");

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, inzonderheid op artikel 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)* (hierna AVG)

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek van de heer Patrick Dewael, Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, ontvangen op 27 mei 2020;

Gelet op het verslag van mevrouw Alexandra Jaspar, Directeur van het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit ;

Gelet op de hoogdringendheid van de adviesaanvraag;

Brengt op 5 juni 2020 het volgend advies uit:

I. ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Autoriteit verstrekte eerder al:
  - a) een eerste advies op 29 april 2020 betreffende een **voorontwerp van koninklijk besluit** tot oprichting van een databank bij Sciensano in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19; alsook,
  - b) een tweede advies op 25 mei 2020 betreffende een **wetsvoorstel** tot oprichting van een databank bij Sciensano in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (hierna "het wetsvoorstel"), dat het intussen van kracht geworden koninklijk besluit moet vervangen, waarvan de toepassingsperiode werd verlengd tot 30 juni 2020.
2. Op 27 mei 2020 heeft de Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers (hierna "de aanvrager") aan de Autoriteit gevraagd om bij hoogdringendheid advies te verstrekken over de amendementen die mevr. Fonck bij het wetsvoorstel heeft geformuleerd (DOC 55 1249/03)¹.
3. Aangaande het voorwerp en de inhoud van het wetsvoorstel wordt verwezen naar het advies dat de Autoriteit uitbracht op 25 mei 2020.
4. Onderhavig advies heeft enkel betrekking op de voorgestelde amendementen en herneemt de opmerkingen en suggesties van de Autoriteit aangaande het wetsvoorstel niet.

I. COMMENTAAR BIJ DE AMEDEMMENTEN

1. Art. 2 /1 (nieuw) – Een artikel 2/1 invoegen, luidende:

« Art. 2/1. De huisartsen of specialisten worden onverwijld in kennis gesteld van de opvolging van de resultaten van hun patiënten.»

5. De Autoriteit begrijpt het doel van dit amendement niet. Ingevolge het wetsvoorstel delen de artsen, die een besmetting vermoeden of die een positief resultaat van een COVID-19 test ontvangen, deze gegevens mee aan Sciensano met het oog op hun registratie in de databank die het wetsvoorstel opricht. (artikel 2) Zij kennen dus de gezondheidstoestand van hun patiënten. Indien dit amendement tot doel heeft om de behandelende artsen van de contacten van een besmette of vermoedelijk besmette patiënt (bedoeld in artikel 2§4) in kennis te stellen van een eventuele besmetting van hun patiënten/contacten, lijkt dit onuitvoerbaar daar de contactgegevens van deze artsen niet gekend zijn. Bovendien zal niemand weten of ze wel of niet door een besmette persoon zijn geïnfecteerd.

---

¹ De aanvraag werd op 26 mei 2020 eveneens per mail overgemaakt aan de onthaaldienst van de GBA.

2. Art. 3 /1 (nieuw) – Een artikel 3/1 invoegen, luidende:

“Art. 3/1. Het gebruik van de in artikel 2 bedoelde persoonsgegevens wordt strikt beperkt tot de doeleinden als bepaald bij artikel 3, §1, 1° en 3°, waarbij die gegevens geenszins mogen worden gekruist met andere bestaande of nog op te richten databanken. Die persoonsgegevens worden na 26 dagen gewist.”

6. De suggestie in het eerste deel van het amendement om elke vorm van gegevenskruising uitdrukkelijk te verbieden vormt een bijkomende waarborg voor de burgers dat de gegevens, verzameld in het kader van de het opsporingssysteem, niet verrijkt zullen worden met andere gegevens en vervolgens niet zullen worden hergebruikt voor andere doeleinden. Zij wijst er echter op dat, aangezien het regelen van een zogenaamd "manueel" opsporingssysteem onder de bevoegdheid (inzake preventie gezondheidszorg) van de gemeenschappen valt, het niet nodig is om het verzamelen en registreren van de gegevens bedoeld in artikel 2 in een centrale databank te regelen met een federale wet. Elke gemeenschap moet:
- De nodige wetgevingsmaatregelen nemen om deze opsporing op te zetten; en
  - als verantwoordelijke voor de verwerking van de gegevens die (alleen) nodig zijn om deze opsporingsactiviteiten te organiseren, te beslissen of hij deze gegevens binnen zijn eigen organisatie wil bewaren of dat hij een beroep wil doen op verwerkers (ook computerprocessoren) om de registratie en de bewaring van deze gegevens te verzekeren.
- Het voorgestelde uitdrukkelijke verbod moet daarom worden opgenomen in de bovengenoemde communautaire wetgeving en alleen worden opgelegd aan de entiteiten die toegang hebben tot de in artikel 2 bedoelde gegevens, namelijk de door deze gemeenschappen aangewezen contactcentra en eventuele derden aan wie deze gemeenschappen het recht zouden hebben bepaalde gegevens door te geven (met inachtneming van de regels inzake dergelijke gegevensoverdracht).
7. Het voorstel om te voorzien in het wissen van de gegevens na 26 dagen, (biedt de drie agentschappen die verantwoordelijk zijn voor de gegevensverwerking die de contactcentra verrichten, een korte periode om ze te anonimiseren met het oog op een eventuele doorgifte naar de onderzoekscentra) verbetert de transparantie van het wetsvoorstel en sluit aan bij de aanbeveling van de Autoriteit (punt 26 van haar advies over het wetsvoorstel) om in de communautaire wetgeving te bepalen dat gegevens worden gewist (of geanonimiseerd) indien zij niet langer nodig zijn voor opsporingsdoeleinden. Concreet,
- a) De contactgegevens en alle identificerende gegevens over besmette of vermoedelijk besmette personen moeten worden gewist wanneer deze personen zijn gecontacteerd en al dan niet, naar hun keuze, de gevraagde informatie hebben verstrekt aan de personeelsleden van het contactcentrum; en
  - b) gegevens over personen die in contact zijn geweest met besmette of vermoedelijk besmette personen moeten worden gewist zodra deze personen zijn benaderd en strikte aanbevelingen hebben ontvangen.

3. Art. 3 /2 (nieuw) – Een artikel 3/2 invoegen, luidende:

« Art. 3/2. Na 26 dagen mogen alleen nog de volgende gegevens worden gebruikt en bewaard: ”
1° het geboortejaar;

2° het geslacht;

3° postcode

4° de datum van het staal en het resultaat van de test; ”

5° de plaats van de test.

8. De Autoriteit is niet in staat om te bepalen of het met de voorgestelde invoeging mogelijk is dat de bewaarde gegevens aanleiding zullen geven tot een reële anonimisering zonder dat het mogelijk is de betrokkenen te heridentificeren. Als bijvoorbeeld besmette mensen in geïsoleerde gebieden wonen waar het besmettingsniveau zeer laag is, zal het risico van heridentificatie hoog zijn. Om te voldoen aan het beginsel van de minimale gegevensverwerking, moeten de bewaarde gegevens daarom tot een minimum worden beperkt, nadat een risicoanalyse is uitgevoerd. In ieder geval wordt het geboortejaar vervangen door een 5-jarige geboortearreeks (van het type " personen geboren tussen 1940 en 1945 ") en als de postcode verwijst naar een te kleine regio (of te dunbevolkt), is het raadzaam om meerdere postcodes te groeperen.

Zoals blijkt uit Overweging (26) AVG zijn de gegevensbeschermingsbeginselen niet van toepassing op anonieme gegevens, namelijk gegevens die geen betrekking hebben op een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon of op persoonsgegevens die zodanig anoniem zijn gemaakt dat de betrokkene niet of niet meer identificeerbaar is. De huidige libellering van het voorstel laat aan de Autoriteit echter niet de mogelijkheid om na te gaan of er sprake is van reële anonimisering van de bewaarde gegevens, zonder enige mogelijkheid tot heridentificatie van de betrokkenen. Ter illustratie, het risico op heridentificatie mag in geïsoleerde gebieden, waar het besmettingsniveau laag is, in geen geval onderschat worden. Het bestaan van dergelijke risico's zal in de praktijk steeds bestudeerd en gekwantificeerd moeten worden aan de hand van een risicoanalyse.

Daarnaast, teneinde aan het beginsel van minimale gegevensverwerking te voldoen, is het vereist dat de verwerkte persoonsgegevens toereikend, terzake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor het beoogde doeleinde. In dit kader zal het zonder meer nodig zijn om het gebruik van een geboortejaar te vervangen door een 5-jarig 'geboorteluik' (van het type "personen geboren tussen 1940-45") en om postcodes, wanneer deze verwijzen naar een te kleine regio of populatie, te groeperen.

9. In ieder geval moet de voorgestelde bepaling worden aangevuld met de vermelding dat het alleen gaat om gegevens met betrekking tot besmette personen.
10. Het is ook belangrijk om het concrete doel te specificeren waarvoor deze gegevens verder kunnen worden verwerkt, namelijk wetenschappelijk onderzoek.

4. Art 2 – De volgende wijzigingen aanbrengen:

- 1° in § 2, het bepaalde onder 1° weglaten ;
- 2° in § 3, het bepaalde onder 1° vervangen door wat volgt:
"1° de naam en voornaam;;
- 3° in § 4, eerste lid, het bepaalde onder 1° weglaten.

11. De Autoriteit staat gunstig tegenover de voorgestelde wijziging. Ze verwijst bovendien naar de punten 4 tot 6 van haar advies betreffende het wetsvoorstel.

5. 1. Art. 3 – In § 1, 2°, het woord “pseudonimisering” vervangen door het woord “anonimisering”.

12. Artikel 89.1 van de AVG voorziet uitdrukkelijk dat onderzoeksdoeleinden die kunnen worden verwezenlijkt door een verdere verwerking die de identificatie van de betrokkenen niet of niet langer toelaat (dus anonieme/geanonimiseerde gegevens), ook aldus moeten worden verwezenlijkt. Het komt dus in principe aan de verwerkingsverantwoordelijke toe te bepalen of de beoogde onderzoeksdoeleinden wel of niet kunnen worden verwezenlijkt op basis van geanonimiseerde gegevens. Niettemin verzet de Autoriteit er zich niet tegen dat het wetsontwerp preciseert dat enkel geanonimiseerde gegevens zullen mogen worden verwerkt voor onderzoeksdoeleinden (en in deze vorm bewaard voor dit doel).

6. Art. 4 - De volgende wijzigingen aanbrengen:

- § 1° in § 1:
  - a) in het eerste lid, het woord “pseudonimisering” vervangen door het woord “anonimisering”;
  - b) in het derde lid, tussen de woorden “artikel 3, § 1°” en de woorden “welke types persoonsgegevens” de woorden “1° et 3°,” invoegen;
  - c) het derde lid aanvullen met de woorden “1° et 3°”;

13. Voor de voorgestelde wijziging onder a) kan worden verwezen naar punt 12.
14. Met betrekking tot voorstel b) herinnert de Autoriteit aan punt 17 van haar advies, dat stelt dat artikel 22 van de Grondwet bepaalt dat de essentiële elementen van de gegevensverwerking (en zeker wanneer deze een groot risico kunnen inhouden voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, zoals in het onderhavige geval) specifiek moeten worden geregeld door een wettelijke of reglementaire tekst (decreet), en dus niet door een beraadslaging van het Informatieveiligheidscomité. Het wetsvoorstel moet zelf bepalen welke de "derde partijen" zijn aan wie de gegevens (aan te wijzen door het wetsvoorstel) worden verstrekt en de redenen waarom deze gegevens aan hen zullen verstrekt worden. Zeker gezien de hoeveelheid en de gevoeligheid van de gegevens in kwestie (gezondheidsgegevens, gegevens met betrekking tot vermoedelijke besmetting na contact) en de mogelijkheid voor potentiële ontvangers om deze verschillende soorten gegevens te kruisen. De

overheid verwijst ook naar bovengenoemd advies van de Raad van State van 26 mei 2020 over dit onderwerp (punt 12) ;

- **§ 2° in § 2:**

- a) in het eerste lid, tussen de woorden “nodige gegevens” en de woorden “niet beschikbaar zijn” de woorden “voor het identificeren en contacteren van de persoon” invoegen;

- b) het tweede lid vervangen als volgt:

“Geen enkele mededeling van persoonsgegevens uit andere bronnen mag aan de Sciensano-databank worden toegevoegd”;

15. Dit amendement heeft waarschijnlijk betrekking op artikel 4§2 (en niet op artikel 2§2) van het wetsvoorstel.

16. De Autoriteit gaat ervan uit dat de gegevens die nodig zijn voor de identificatie van het contact met de in artikel 2, § 2, bedoelde personen (besmette of vermoedelijk besmette personen) altijd beschikbaar zullen zijn, aangezien zij noodzakelijkerwijs het testresultaat of de indicatie van een vermoeden van infectie door de arts vergezellen. De door de arts verstrekte gegevens hebben altijd betrekking op een van de door hem geïdentificeerde patiënten. Daarom stelt de Autoriteit in punt 19 van haar advies over het wetsvoorstel "het wetsvoorstel "rechtvaardigt niet (...) waarom een algemene toegang tot het Rijksregister (en dus tot alle gegevens die het bevat) noodzakelijk zou zijn.

- **3° in § 3, eerste lid:**

- a) de woorden “artikel 3” vervangen door de woorden “artikel 3, 1° et 3°”;

- b) tussen de eerste en de tweede zin, een zin invoegen, luidende:

“Alle personen die tot de databank toegang hebben of persoonsgegevens verzamelen, zijn onderworpen aan het in artikel 458 van het Strafwetboek bedoelde beroepsgeheim”.

17. De Autoriteit ziet niet in op welke bepaling van het wetsvoorstel deze suggesties betrekking hebben. Dit gezegd zijnde, staat de Autoriteit positief tegenover dit voorstel en ze stelt voor om eraan toe te voegen "en alle sancties verbonden aan deze schending". Zij herinnert er echter aan dat, zoals vermeld in punt 22 van haar advies over het wetsvoorstel, een verplichting om de vertrouwelijkheid van de gegevens te waarborgen wordt opgelegd aan de verwerkingsverantwoordelijken (de drie agentschappen die verantwoordelijk zijn voor de gegevensverwerking door de contactcentra), die verantwoordelijk zijn voor het doorgeven van de gegevens aan hun personeelsleden en de verwerkers, met name door middel van contractuele maatregelen.

18. De Autoriteit maakt van deze gelegenheid gebruik om eraan te herinneren dat indien artsen verplicht zijn gegevens door te geven die onder het medisch beroepsgeheim vallen, de voorwaarden voor deze uitzondering op het medisch beroepsgeheim in het wetsvoorstel moeten worden opgenomen.

7. Art 5 – De volgende wijzigingen aanbrengen:

- **§ 1° in het eerste lid, het woord “persoonsgegevens” vervangen door de woorden geanonimiseerde gegevens”;**

19. Er wordt verwezen naar punt 7 hierboven met betrekking tot de termijn waarna de gegevens, bedoeld in artikel 2 van het wetsvoorstel, moeten worden geschrapt².
20. Voorts herinnert de Autoriteit eraan dat de gegevens, wanneer zij eenmaal zijn geanonimiseerd, buiten het toepassingsgebied van de AVG vallen, aangezien zij geen persoonsgegevens meer vormen (een van de elementen van de definitie is dat zij het mogelijk maken een persoon te identificeren). Het is dus niet verplicht om een maximale bewaartermijn voor geanonimiseerde gegevens vast te stellen.
- § 2° in het tweede lid:
    - a) het woord “*persoonsgegeven*” vervangen door het woord “*gegevens*”;
    - b) het woord “*pseudonimisering*” vervangen door het woord “*anonimisering*”.
21. Er wordt verwezen naar punten 12 en 20 van onderhavig advies.

OM DIE REDENEN,

Stelt de Autoriteit vast dat sommige van de voorgestelde amendementen het wetsvoorstel trachten te verbeteren. Ze verwijst niettemin naar haar advies van 25 mei 2020 betreffende het wetsvoorstel en naar de daarin geformuleerde fundamentele en specifieke opmerkingen, waaronder:

- het gebrek aan rechtvaardiging van de voorgestelde centralisatie van een onbepaalde (en ondefinieerbare) hoeveelheid gegevens (met inbegrip van gevoelige gegevens of gegevens waartoe de toegang is beperkt door specifieke wetten) in een databank die is opgezet en wordt beheerd door een instantie die er geen gebruik van maakt.
- het toekennen aan de Sciensano-entiteit als de entiteit die verantwoordelijk is voor het verzamelen en beheren van de betrokken gegevens, zonder rekening te houden met de bevoegdheid en de vrijheid van de Gewesten en hun instanties (in hun hoedanigheid van verwerkingsverantwoordelijken van de door hun contactcentra uitgevoerde verwerkingen) om te bepalen of zij een verwerker of verwerkers wensen te gebruiken en, zo ja, welke verwerker of verwerkers; In dit verband wordt verwezen naar het advies van de Raad van State van 26 mei 2020, dat de bevoegdheid ter zake van de gemeenschappen bevestigt (punt 8); Met uitzondering van het ontwerp van decreet van de Duitstalige Gemeenschap, werden tot op heden nog geen ontwerpen van regelgeving van de Gewesten aan de Autoriteit voor advies voorgelegd;
- het gebrek aan juridische omkadering in het wetsvoorstel van de uitzondering op het medisch geheim (federale bevoegdheid), die de mededeling van gezondheidsgegevens door artsen toelaat aan de operatoren belast met de zogenaamde “manuele” opsporing;
- de delegatie in het wetsvoorstel van de vaststelling van een aantal essentiële elementen aan het

---

² Volgens artikel 5.1.e van de AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

Informatieveiligheidscomité -wat niet tot diens bevoegdheid behoort- terwijl deze elementen door de wet moeten worden bepaald, zoals vereist in de Grondwet, het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden en de AVG.

(get.) Alexandra Jaspar
Directeur van het Kenniscentrum